

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania S.W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie

z udziałem K. w R.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 14 maja 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z dnia 5 stycznia 2024 r., sygn. akt III AUa 608/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie na rzecz S.W. kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych, wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c. - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

DS

UZASADNIENIE

Decyzją z 14 czerwca 2018 r. (znak: [...]), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie

ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 z późn. zm.), w zw. z art. 83 § 1 k.c. oraz art. 300 k.p. stwierdził, że S.W., jako pracownik u płatnika składek K., nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 2 listopada 2017 r.

Sąd Okręgowy w Przemyśle III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 6 czerwca 2022 r. (sygn. akt III U 22/22), wydanym w sprawie S.W., przy udziale K. w R., przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Rzeszowie, o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym: zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób i ustalił, że wnioskodawczyni S.W., jako pracownik u płatnika składek K. w R. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu, w okresie od 2 listopada 2017 r. do 31 grudnia 2020 r. oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie na rzecz wnioskodawczyni S.W. kwotę 600 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyśle wywiódł organ rentowy, w wyniku czego Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 5 stycznia 2024 r. (sygn. akt III AUa 608/22), oddalił apelację (punkt pierwszy wyroku) oraz zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie na rzecz wnioskodawczyni S.W. kwotę 240 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, wraz z odsetkami, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas, od dnia uprawomocnienia się przedmiotowego orzeczenia do dnia zapłaty (punkt drugi wyroku).

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie, do Sądu Najwyższego wywiódł organ rentowy, zaskarżając judykat w całości, zarzucając rozstrzygnięciu:

I. naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez wyprowadzenie przez Sąd Apelacyjny błędnego wniosku, w odniesieniu do istotnych elementów podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia, w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, a to:

1. wyprowadzenie z zeznań świadka, J.S. (drugiego członka zarządu) wniosku, że S.W. wykonywała pracę „autonomicznie” podporządkowaną Spółce, mimo że J.S. zeznała, że S.W. sama nadzorowała swoją pracę, nikt nie rozliczał jej z godzin pracy, nie wnikała w jej zakres obowiązków, gdyż nie miała czasu zajmować się sprawami „K.”, co w sposób jasny powinno prowadzić do wniosków, że nie ukształtowano żadnego podporządkowania czy reguł podległości lub władczego rozliczania wnioskodawczynie z jej obowiązków, jako pracownika (Prezesa Zarządu) przez Spółkę;

2. wyprowadzanie z zeznań świadka L.P. i K. M. wniosku, że S.W. wykonywała pracę „autonomicznie” podporządkowaną Spółce, mimo świadek K.M. zeznała, że wszystkie decyzje w firmie podejmowała wnioskodawczynie, a świadek L.P., jako kontrahent Spółki nie miał wiedzy w przedmiocie relacji służbowych, między ubezpieczoną a drugim wspólnikiem J.S., co powinno prowadzić do wniosku, że nie ukształtowano żadnego podporządkowania czy reguł podległości lub władczego rozliczania wnioskodawczynie z jej obowiązków, jako pracownika (Prezesa Zarządu) przez Spółkę;

II. naruszenie prawa materialnego, mianowicie:

- art. 6 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 8 ust. 1 i art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z art. 22 k.p., poprzez ich błędną wykładnię polegającą na wadliwej rekonstrukcji relacji podległości pracowniczej, przejawiającej się w nadzorze pracodawcy oraz podporządkowaniu „autonomicznym” pracownika, podczas gdy, z materiału dowodowego nie można wywieść wniosku, że w Spółce istniał podmiot, któremu wnioskodawczynie S.W. miałyby służbowo podlegać i który nadzorowałby ją i rozliczał z wykonywanej pracy na rzecz Spółki.

W związku z zarzutami skargi kasacyjnej skarżący organ rentowy wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz zmianę wyroku z 6 czerwca 2022 r. (sygn. akt III U 22/22) Sądu Okręgowego w Przemyśle poprzez oddalenie odwołania wnioskodawcy;

2. zasądzenie od wnioskodawcy i płatnika składek na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego oraz postępowania przed Sądem I i II instancji według norm przepisanych.

Skarżący wniósł także o przyjęcie przedmiotowej skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Oczywista zasadność skargi polega, w ocenie organu rentowego na uznaniu przez Sąd pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych współnika spółki z o.o. (50% udziałów), który pozostając jednocześnie jedynym członkiem zarządu Spółki, zawarł z tą Spółką umowę o pracę na stanowisku Prezesa Zarządu, podczas gdy dysponowana przez niego wielkość (50%) udziałów oraz brak podmiotu w Spółce, który faktycznie wydawałby polecenie służbowe wnioskodawczyni, nadzorował ją i rozliczał z wykonanej pracy, powoduje, że nie może wyprowadzić wniosku, iż istnieje autonomiczne podporządkowanie pracownicze. Potwierdza, to zdaniem skarżącego wnikliwa analiza, przede wszystkim zeznań świadków oraz wnioskodawczyni, w przedmiocie podległości służbowej wnioskodawczyni w Spółce - czego ani Sąd Okręgowy ani Sąd Apelacyjny nie uczynił.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organu rentowego wnioskodawczyni wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ewentualnie, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej organu rentowego do rozpoznania, wnioskodawczyni wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej w całości i zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych;

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie nie kwalifikuje się do przyjęcia – celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie: (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie,

a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wywiedziona w niniejszej sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że zdaniem strony skarżącej jest ona oczywiście uzasadniona. Wskazać w tym miejscu należy na ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca musi wskazać, w czym (w jej ocenie) wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto, przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Takiej okoliczności strona skarżąca jednak nie wykazała.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy zajmował się już problematyką, na którą wskazuje strona skarżąca. W wyroku z 27 stycznia 2022 r. (II USKP 137/21, OSNP 2023 nr 2, poz. 21, str. 1050) Sąd Najwyższy uznał, że status pracowniczy osoby sprawującej funkcję organu zarządzającego pracodawcy (w tym także funkcję członka zarządu spółki), w aspekcie tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, nie wynika ze spełniania wszystkich cech stosunku pracy z art. 22 § 1 k.p., lecz z decyzji ustawodawcy o włączeniu takiej osoby do

kategorii pracowników, mimo braku podporządkowania kierownictwu pracodawcy pojmowanego w tradycyjny sposób (art. 241²⁶ § 2 k.p. w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1; art. 8 ust. 1; art. 11 ust. 1; art. 12 ust. 1; art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Pracownicy mogą zakładać spółki kapitałowe i odwrotnie, założenie spółki nie wyklucza zatrudnienia w niej jej wspólnika, który może być również w jej zarządzie. Własność wkładu (udziału) kapitałowego w spółce nie kłóci się z jednoczesną pracą w tej spółce. Wspólnik dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością może wykonywać pracownicze zatrudnienie w tej spółce i to niezależnie od stanowiska. To właśnie znajomość działalności spółki, określony potencjał intelektualny, doświadczenie, a wreszcie związanie kapitałowe ze spółką, predestynują do zatrudnienia wspólnika w spółce jako pracownika. W przeciwnym razie wymagałoby to zatrudnienia osoby trzeciej.

Nadto, zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, z zastosowaniu art. 22 k.p. w danej sprawie decyduje stan faktyczny. W każdej sprawie konieczne jest zbadanie obowiązujących w danej spółce zasad egzekwowania wykonywania pracy podporządkowanej. Ocena, czy zatrudnienie przebiegało według zasad podporządkowania pracodawcy, zależy od okoliczności faktycznych rozpoznawanej sprawy, które będą przesądzające dla ustalenia, czy doszło do wykonywania pracy podporządkowanej. Tymczasem podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenie faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c., postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 marca 2018 r., II UK 194/17, LEX nr 2488675; 27 kwietnia 2022 r., I USK 413/21, LEX nr 3431707; J. Paszkowski (w:) T. Szanciło (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Komentarz. Art. 1–458¹⁶. Tom I. Warszawa 2023, komentarz do art. 398¹³).

Przyjmuje się, że członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wykonujący swoje obowiązki, na podstawie stosunku prawnego, w tym zawartego w sposób dorozumiany, spełniającego kryteria określone w art. 22 k.p., podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, nawet gdy jest wspólnikiem tej spółki (zob. wyroki Sądu Najwyższego z: 28 czerwca 2023 r., I USKP 84/22, Legalis nr

2957567; 17 kwietnia 2024, I USKP 17/24, Legalis nr 3068563; postanowienie Sądu Najwyższego z 3 października 2023 r., II USK 64/23, Legalis nr 2990663).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów oparto na § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

[SOP]

DS